T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22 Ekim 2026
Sayı: 1482

52013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 22.10.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığının 16 Şubat 2026 tarihinde yayımladığı verilere göre, 2025 yılında toplam sertifikalı tohumluk üretimi %3,7 artarken mısır tohumluğu üretimi %39, mercimekte %54, soyada %33 ve ayçiçeğinde %28 azalmıştır. Toplam üretimdeki artışa rağmen bazı stratejik ürünlerde yaşanan bu düşüşlerin nedenleri ve çiftçilerin tohumluk ihtiyacına etkileri açıklığa kavuşturulmalıdır.

Bakanlık yetkililerince 2026 yılında 24 yerel çeşitte tohum üretim çalışması yürütüldüğü ve 992.811 paket yerel tohumun üreticilere ulaştırılmasının hedeflendiği açıklanmıştır. Tohumculuk alanındaki kamu yatırımlarının, desteklerin ve ıslah çalışmalarının üreticilerin tohuma erişimine ne ölçüde katkı sağladığının somut verilerle ortaya konulması gerekmektedir.

5553 sayılı Tohumculuk Kanunu, tohumlukların kayıt altına alınması, üretimi, ticareti ve piyasa denetimi konusunda Bakanlığa sorumluluk yüklemektedir. 5488 sayılı Tarım Kanunu çerçevesinde üreticilerin desteklenmesi ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması esastır.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınızın verilerine göre 2025 yılında mısır, mercimek, soya ve ayçiçeği tohumluğu üretimi neden sırasıyla %39, %54, %33 ve %28 azalmıştır? Bu ürünlerde yurt içi tohumluk ihtiyacı ne kadardır, ne kadarı yerli üretimle karşılanmış, ne kadarı ithal edilmiştir? Üretimdeki düşüşlerin giderilmesi için alınan tedbirlerin 2026 yılındaki sonuçları nelerdir?

2. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılının tamamlanan kısmında başlıca tarımsal ürünlerde kullanılan sertifikalı tohumlukların ne kadarı Türkiye'de ıslah edilmiş, ne kadarı yabancı ıslahlı veya lisanslı çeşitlere aittir? Ürün bazında ithalat tutarları ile yurt dışına ödenen ıslahçı hakkı ve lisans bedelleri nedir? Yurt içinde üretildiği hâlde yabancı çeşitlere bağımlılığın sürdüğü ürünler hangileridir?

3. 2021–2026 döneminde buğday, arpa, mısır, ayçiçeği, pamuk ve diğer temel ürünlerde sertifikalı tohumluk fiyatları ne kadar artmıştır? Aynı dönemlerde sağlanan sertifikalı tohum kullanım destekleri, çiftçinin fiilî tohumluk maliyetinin yüzde kaçını karşılamıştır? Desteklerin ne kadarı ilgili ekim dönemi sona erdikten sonra ödenmiş, üreticinin karşılamak zorunda kaldığı maliyet ne olmuştur?

4. 2021–2025 döneminde kamu araştırma kuruluşlarınca tohum ıslahı ve çeşit geliştirme çalışmalarına ne kadar kaynak harcanmıştır? Geliştirilen çeşitlerin kaçı ticari üretime geçmiş, kaçının tohumluğu fiilen çoğaltılarak çiftçiye ulaştırılmıştır? Tescil edilmesine rağmen üreticiye ulaştırılamayan çeşitler hangileridir ve nedenleri nelerdir?

5. Bakanlığınızın 2026 yılında üreticilere ulaştırılacağını açıkladığı 992.811 paket yerel tohumun cevap tarihi itibarıyla kaçı üretilmiş, kaçı dağıtılmış ve kaç üreticiye ulaşmıştır? Kayıt altına alınan yerel çeşitlerden kaçı fiilen tarımsal üretimde kullanılmaktadır? Koruma altına alınmasına rağmen çoğaltılamayan veya üreticiye ulaştırılamayan çeşitlerin önündeki engeller nelerdir?

6. Kuraklık, aşırı sıcaklık ve bitki hastalıklarına dayanıklı tohum çeşitleri geliştirmek amacıyla 2021–2025 döneminde yürütülen projelerde hedeflenen ve gerçekleşen sonuçlar nelerdir? Geliştirilen çeşitlerden kaçı üretime alınmış, hangi ürünlerde verim kaybını azalttığı saha sonuçlarıyla doğrulanmıştır? Hedeflerine ulaşamayan projelerin nedenleri nelerdir?

7. 2021–2025 döneminde ve 2026 yılının tamamlanan kısmında tohumluk üreticileri ve satıcılarına yönelik kaç denetim yapılmış, kaç sahte, standart dışı veya etiket bilgileriyle uyumsuz ürün tespit edilmiştir? Bu ürünlerin kaçı piyasadan toplatılmış, sorumlulara hangi yaptırımlar uygulanmıştır? Mağdur olduğu belirlenen çiftçilerin zararlarının giderilmesi için hangi işlemler gerçekleştirilmiştir?

8. Bakanlığınızın 2027–2030 döneminde ithalata bağımlılığın yüksek olduğu ürünlerde yerli ıslahı artırmak, küçük üreticilerin sertifikalı tohuma erişim maliyetini azaltmak ve yerel çeşitleri üretime kazandırmak için belirlediği sayısal hedefler nelerdir? Her hedefin bütçesi, sorumlu birimi ve tamamlanma tarihi nedir? Önceki yıllarda sonuç alınamayan alanlarda hangi uygulamalar değiştirilecektir?